

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Tractatus co[n]sultatorij venera[n]di magistri Henrici de
Gorychum artium et sacre theologie p[ro]fessoris
illuminatissimi quondam insignis vniuersitatis Coloniensis
vicecancellarij ac Burse Montis ...**

Heinrich <von Gorkum>

Jmpressus Colonie, Anno supra Jubileum terci

VD16 H 2128

De effectibus salutiferis Eucharistie

[urn:nbn:de:bsz:31-299185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299185)

Tractat' mgrī Hērici Bozychū

p̄destinatio cuiuslibet ē fixa ⁊ certa
quāmo oīm p̄destinatorū numer' ē
certus. s̄z soli deo cognitus. ⁊ sic p̄z
veritas p̄positionis

ap̄o ¶ Argumēta ex verbis Apli
xvii aut alijs sacre scripture locis
terrozē p̄dētia. si sup̄ioz re/
miniscamur p̄pōnuz sagittis
paruuloz vidēt cōparāda

¶ Hec p̄pō euidēs sit renouando
ad memoriā argumēta i p̄mio cō
memorata Nā qd̄ apls dr. Nō est
volētis neq̄z curretis s̄z dei miserēs
Rīdem' q̄ apls neq̄z voluit p̄ h
excludere p̄cursum n̄re volūtātē ab
effectū p̄destinatoris. s̄z deo voluit
ascribere p̄ncipalitātē p̄sequēdi te
aritudinis gl̄iam p̄tra q̄sdā hereti
cos asserētēs q̄ nostrū saluari v̄l dā
nari p̄ncipalit' ex nobis depēder po
ti' q̄z a deo. Rursus qd̄ apls dr.
Cur vult de' miserē ⁊ quē vult in
durat. Rīdet q̄ in illis p̄bis desi
gnat Apl's q̄ de' q̄sdā p̄destinauit
superogādo grām. alios p̄o repro
bavit volēs ostēdere suā iusticiā. et
minime ill' irogare iniuriā. q̄b' tū
sua p̄ditio est iputāda. Juxta illud
Osee. xiiij. Perditio tua ex te israel
Nā gratuite motōi diuine pulsati
ti noluerūt ap̄ire. neq̄z em̄ obstat q̄
in diuina mēte p̄ordinata ē q̄rūdas
salus. s̄. p̄destinatorū. ⁊ alioz repro
batio. q̄z tal' p̄ordinatio nec i minis
mo derogat libertati volūtatis hu
mane. neq̄z subtrahit gratuitā mo
tionē diuinā sufficere ad iustionis
grē p̄parationē. Silt nō obuiat illd̄
allegatiū ex Joāne Nemo p̄r veni
re ad me nisi p̄r me' traxerit eum.
Aut etiā illd̄ allegatiū ex eccl'astico
Nemo corrigit eū quē de' despiciat
Nā in illis s̄z lib' p̄bis designat
necessitas iterioris diuine motōis
p̄ncipalit' opantis ad effectū p̄desti

natōis. quēadmodū apls dr. Pau
l' plārat. Ap̄ollo rigat. s̄z de' icremē
tum dat. Q̄ya ergo in ip̄o charis
simi audietes nullos nisi a deo pre
destinatos fore saluādos. nō despe
rem'. nō a bonis opib' remissi des
sistam'. s̄z gratuite motōi diuine to
tis nisi' nos h̄gilem'. q̄z h̄uilib'
de' dat grām p̄ quā ip̄o nos pdu
cēte p̄uenire possum'. ad p̄destina
toz hereditatē. cui' possessionē nos
bis largire dignet' Qui viuūt trin'
et vn' semp' in secula b̄ndict'

¶ Explicat tractat' mgrī Hen
rici de Bozychū de p̄destinatioe et
reprobatioe diuina q̄ arcē plecto
anim' h̄uan' fumb' p̄p̄litanis in
ordinare p̄cipital' rēlarat. ⁊ ab oī
dubio scrupuloso q̄z facillē literat'

¶ Tractat' mgrī Hērici Bo
rychū de effectib' salutariferis Eu
charistie ad laudē b̄ndicere trinitatē
teatez Marie sp̄z p̄ginis ac totū
curie celestis.

Euo

tus ac p̄funde
litterature reli
giosus q̄dam
aim dudu' in
clinatū puoca
uit ad materi
am nedū cordiale. quāmo sacerdos
tō' ineffabiliter salutare. q̄ magis
ad et' frequētiā detant flagrare. q̄
effect' salutariferos eucharistie p̄cer
nit' q̄z seq̄t in hunc modū Cū ob
latio facta a sacerdote rēp̄sentat il
lā quā dñs obtulit i cruce p̄ oib' si
ne p̄sonaz acceptōe. cur nō silt faci
endū sit a sacerdote. Aut q̄sso esse
et' sacramēti etiā q̄ ad sacrificiōez
sit finit' eū ea sit in sacro altaris cor
poris ⁊ sanguinis xp̄i q̄ in cruce fir
it i suba. Idēz nūc i sacro qd̄ i cru

De effectib' eucharistie Jo. xxvj

se operetur. et tota efficacia ei' sit ex vi sacramenti. et in nobis ad hanc nulla sit virtus nisi humilitatis et preparatio nis. **P**roterea si effect' sacramenti sit finis et applicatio fieri habeat p' ministrum q'liter hoc fieri dicitur. vtrum huc effectum minister p' se sibi auctori qui h'moi sacri cu' fieri instituit applica re dicit. **E**t g'raliter vtz in ipa appli catione sit seruandus ordo charitatis aut iusticie. Et videt ee de hostia im molata sic de elemosyna data ab alijs p' ministrum q' p'miu' et magis ce teris partib' p'ficiat danti q's portanti. q' q' inter p'posita tangit effectum eu charistie fruct' salutare vt eoz in telligentia plenior habeat q'da' p'po nes subiungere. **E**t videt. p'mittendo h' p'ncipiu' q's eaz sudamentu' q' de co'i rone sacri e' p'tinere aliqd' sacri. sed in hoc differt sacri eucharistie ab alijs. **N**am sacri eucharistie p'tinet aliqd' sacri absolute. s' ipm' christus. **A**lia p'o sacra p'tinet aliqd' sacru' in ordine ad aliud. s' virtute ad sacrifican du'. vt p' de baptismo christum et s'lib'. **D**ico at' q' alia sacra p'tineat p'tute q' p'portionat' instrumeto. et co'i parat' ad p'tute absolute et p'fecta si cut p'par' instrumetum ad ages p'nci pale. **I**nstrumetu' em non opat' nisi in q'ntu' motu e' a p'ncipali agere q'd p' se opat'. et io' p' p'ncipal' ageris h' p'manes et p'pletu' ee i natura. **C**ur' at' instrumetal' h' ee tralies ex vno in aliud et icopleti. sic mor' e' act' p'p'fe et' ab agere in paties. vñ sic p' in/ strumetal' acq'ris instrumeto ex h' ipo q' mouet a p'ncipali agere. ita etiaz sacri p' se q' sp'uale p'tute et benedi ctioe xpi q' realt' p'manet' ee in. **E**u charistie sacro. et ex applicatioe mini stri ad vsum sacri. vt apparet de ba ptismo alijs h' e' materia sensibit. **E**t huc e' q' eucharistie sacri p'fici at' in ipa p'secratioe materie. **A**lia ve

ro sacra p'ficiunt in applicatioe ad ho mine sacrificadu'. **E**t eode' etia' sequit' alia d'na. nam in sacro eucharistie id q'd e' res et sacri e' in ipa materia. s' xps. **I**d aut' q'd e' res tm' e' in suscipi ente. s' gra' q' p'fert'. **I**n baptismo at' vtriusq' e' in suscipiente. s' character q' e' res et sacri. et gratia remissionis peccoz q' est res tm' et eade' ro' est de alijs sacrametis. p' idē p' q' rōnabi liter differt forma sacri eucharistie a formis alioz sacroz. q' enim alia sacrameta p'ficiuntur in vsum materie p'secrate et in eis p'secratio. **M**aterie p'sistit solū in benedictioe q'da' ex qua accipit ipa materia p'secrata in strumetal' q'ndā sp'uale p'tute q' p' mini strū q' e' instrumetu' aiari ad instru mēta iaiata dicitur procedere. hinc e' q' forme alioz sacroz iportant' vsum ma terie puta baptizatioem v' p'signa tōem et tales forme p'ferunt ex p'sona ministri siue p' modū exercit' actū. sic cū dicit ego te baptizo. v' ego te cō firmo. siue p' modū ipe'as sic in sa cramento ordinis. **A**ccipe et' sic de alijs. **E**cōtr' aut' in eucharistie sacro forma iportat solā p'secratioem ma terie q' in trāsubstantiatioe p'sistit et p'fert' ex p'sona ipsi' xpi loquēt' p'p' a cū dicit h' e' em corp' meū v' h' calix sanguinis mei. vt d'c' itelligi q' mi nister i p'fectioe hui' sacri nihil agat nisi q' p'fert' p'ba xpi cui' p'sona rep' sentat' q'nties sacerdos celebrat. quo tanq' fundamēto p'ciatoe ponuntur quedam p'positioes.

Eucharistie sacri om' alio p'ima ru sacramentozū ee potissimum p'p'o ad q'd sicut ad finem cetera or dinantur suamq' virtutē par ticipat' est censendū

Hec p'positio patz quo ad p'mā eius parte. Nam in sacrameto eu

Tractat' magri Hērici Borythū.

charistie p̄tinet ip̄e christus substā
tialiter. In alijs autē sacramētis cō
tinet quedā p̄tus instrumental' par
ticipata a xpo. vt apparet ex p̄missō
p̄ncipio. sp̄ autē id qd̄ ē p̄ essentiam
p̄tēt est eo qd̄ est p̄ p̄ticipatōes. Ex
hoc apparet etiā tertia pars q̄ d̄: q̄
ab h̄ sacramēto cetera sacramenta
suā p̄ticipat p̄tēt. qz sp̄ id qd̄ ē per
essentiā ē cā ceteris q̄b' aliqd̄ p̄ue
nit p̄ participatōem. sicut ignis est
cā calorē respectu alior. vñ z ipsa
passio xpi p̄tūlit ceteris sacramētis
p̄tētē sacrificatūā. z h̄ ex p̄tētē xpi q̄
in sacro eucharistie p̄tinet. z sic bap
tism' instituit' ante h̄ sacramētus
et ante xpi passioē h̄tebat p̄tētē
iustificadi a passioē quā p̄figura
bat. z a xpo iā baptizato qui dedit
p̄tētē aq̄s sacrificadi. Sequēda p̄o
ps appaz. Nā manifestū ē q̄ sacm̄
ordinis ord̄ iā ad eucharistiā z ad
eucharistie p̄secratōem. Sacm̄ at
baptismi ordinat' ad eucharistie re
ceptōes in q̄ etiā aliq̄s p̄ficiat p̄ fir
matōes. vt n̄ vereat se subtrahere a
tali sacro. Per p̄niaz etiā z extremā
unctionē p̄parat' hō ad digne sumē
dū corp' xpi. Matrimoniu at̄ saltē
sua beatōe attingit h̄ sacm̄ in q̄stū
fear p̄iunctionē xpi z ecclie. cui' vni
tas p̄ sacm̄ eucharistie figuratur.
Hinc ē q̄ d̄ Diony. i 3° eccliaſtice
Hierarchie. q̄ oia sacra in eucharis
tia p̄sumat. sic ordinari cōicār z eti
am baptizari si sint adulti. z c̄ijs. g.

P̄o. ij ¶ Eucharistie sacramētū rati
onabiliter in fine vltimē cene
institutum. ē fm̄ quendā mo
dum in voto ad salutem ne
cessarium

¶ Qu' p̄pōnis p̄ma ps deducit
iuxta super' p̄ habitū p̄ncipiū. Nā
in eucharistie sacro p̄tinet subaltē

ip̄e xpus. z ideo qm̄ ip̄e xps in p̄p̄ta
specie discessit' erat i sacrali sp̄e se
ip̄m nob̄ reliq̄t. sic i absentia ip̄ato
ris ex h̄tēf venerāda ei' imago. vñ
Eusebi' d̄t qz corp' assumptū
ablatu' erat ab ocul'. z illatu' sy
derib'. necē erat ex die cene sacm̄
corpis z sanguinis sui p̄secraret no
bis. vt coleret' iugit' p̄ mysteriuz qd̄
semel offerebat in p̄cū. 2° ide appa
ret. qz sine fide passiois xpi nūq̄ po
tuit ēē sal' fm̄ illō ad Romanos. 3
Quē p̄posuit de' p̄piciatorē p̄ fide
in sanguine ipsi'. z iō optuit oi' tpe
ap̄d hoies ēē aliqd̄ representatū dñi
ce passiois cur' i veteri testamento
representatū fuit agn' paschal'. vñ z
ap̄t' d̄t p̄ ad Corinthios. v. pascha
nrm̄ imolat' ē xps Succellit at̄ ei
nouo testamēto eucharistie sacm̄.
qd̄ ē rememoratū p̄tente passiois
sic z illō fuit p̄figuratū future. z iō
p̄ueniēs fuit iminēte passioē p̄ori
celebrato sacro nouū sacm̄ istitu
re. 3° at̄ qz ea q̄ vltio dicit' maxime
ab amicis recedētib' mag' memo
rie p̄mēdāt p̄fertum. qz tūc mag' in
flāmat affect' ad amicos. ea p̄o ad
q̄ afficiamur mag' z p̄fidi' aio im̄
p̄mūt. qz igit' vt beatus Alexōd papa
d̄t. Nihil i sacrificijs mai' ēē p̄ q̄
corp' z sanguis xpi. nec vlla oblatō
hac potior ē. iō vt i maiori venerat'
tōe h̄tēf. dñs in vltimo discessit'
suo a discipul' h̄ sacramētū instituit
Et h̄ ē qd̄ d̄t Aug'. in libro respon
sionū ad Ianuariū. Saluator' q̄ ve
hemēt' p̄mēdaret mysterij hui' al
titudine vltimū h̄ voluit ifigere cor
dib' z memorie discipuloz a q̄bus
ad passioē discessit' erat. Sequit'
da ps apparet. qz circa eucharistie
sacm̄ duo p̄nt p̄siderari. s. aliquid
qd̄ ē res tm̄ sacri. cuiusmodi ē q̄z z
vnitas corpis mystici z sine hac
nō p̄t esse salus. Nulli em̄ ps adie'

De effectib' eucharistie fo. xxvii

salutis extra ecclesiam. sic nec in dilu-
vio extra archā Noe q̄ figura fuit
eccle. Res alicui' sacramēti ha-
bent p̄ an' p̄ceptō em ipsi' sacramēti
ex ipso voto sacri p̄cipiēdi. vñ adul-
tē ex voto p̄sonali z p̄prio p̄cipe p̄nt
rē hui' sacramēti. Queri ac ex h' ipso
q̄ baptizāf ordināf p̄ ecclesiaz ad eu-
charistiā. z sic sic ex fide eccleie cre-
dit. sic ex itē dō eccleie desiderāt eu-
charistiā. z p̄ p̄ns recipiūt rē ipsius
p̄ q̄ istud sacramētū est necessa-
rium ad salutē p̄m aliq̄ue modum
in voto. ergo zc.

ap̄d. 3. **Eucharistie sacm̄ nedū an-
thonomatice sacm̄ vocatum
q̄nimo z sacrificiū ē cōuenien-
ter plurib' noib' noiatū**

Nec ap̄d p̄ suas pres declarat.
Nā q̄ sit sacramētū p̄z. q̄z sacramē-
tū est visibile signū p̄ncēs aliq̄od
sacri occultū. vt p̄z ex p̄ncipio p̄es-
libato. z q̄z ipsuz eucharistie sacm̄
nō solū p̄tinet aliq̄d sacm̄ in ordi-
ne ad aliud. s. p̄tūtē quādā ad scri-
ficādū hoies. sic alia sacramēta. im-
mo p̄tinet aliq̄d q̄d ē sacm̄ absolu-
te. s. ipsum xpm̄ a quo cetera sacra-
mēta suā p̄tūtē sc̄tificatiuā partici-
pāt. Hinc est q̄ nedum est aliq̄d sa-
cramētū. sed etiā p̄pter eius excellē-
tiā vocat anthonomatice sacramē-
tū. Sequida ps p̄pōnis d̄r q̄ etiā
istud sacramētū ē sacrificiū cū tamē
alia sacra sint sacramēta tūc hec at-
ps apparet Nam sacrificiū d̄r p̄prie
aliq̄d factū in honore soli deo debi-
tū ad eū placādū. Et inde ē vt Au-
gustin' d̄r. x. de ciuitate dei. **U**ez sa-
cificiū est omne q̄d agit. vt sc̄ta so-
cierate deo ihercam' relatiū. s. ad il-
lū finem bonū quoueraciter b̄ti esse
possum'. Est ac aduertēdū q̄ cele-
bratio hui' sacramēti d̄r xpi immo-
latis duplici rōne. p̄mo quidē. q̄z si

cut Augustin' d̄r ad Simpliciu'. so-
lent imagines ear' rez. noib' appo-
lari quaz imagines sunt. sicut cuz
intuentes tabulā aut parietē picurū
dicimus ille Cicero ē. ille Saluste.
Celebratio ac hui' sacramēti ima-
go est quedā representatiua passio-
nis xpi que ē vera immolatio z ve-
rissimū sacrificiū. nā tūc xps sc̄ipns
obtulit p̄ nobis. z h' ipsum opus
q̄ uoluntarie xps passionē sustinuit
fuit deo maxime acceptū. z sic meri-
to istud sacramētū d̄r sacrificiū p̄o-
pter q̄d d̄r Augustin' in libro sentētia-
rū. p̄p̄ri. semel oblatū est i semet
ipso xps. z tamē quotidie immolat
in sacramēto. Ambrosius etiā sup̄
epistolā ad Hebreos d̄r. In xpo se-
mel oblata ē hostia ad salutē semp̄i-
ternā potens. Quid igit nos Non
ne p̄ singulos dies offerim' ad res-
cordatores mortis ei'. **A**d huc alio-
mō d̄r sacrificiū z xpi immolatio q̄z
tū ad effectū passionis. q̄. s. p̄ h' sa-
cramētū p̄ncipes efficiamur fructus
dominice passionis. vnde z in qua-
dā dominicali oratione secreta d̄r.
quotiens hui' hostie p̄memoratio
celebrat' opus nostre redēptōis ex-
erest. Itaqz b̄ndicta eucharistia et
ē sacramētū z ē sacrificiū differēter.
Nam est sacramētū inq̄tū in ipso
sub visibili specie p̄tinet inuisibilis
gratia. Est autē sacrificiū inq̄tū in
h' sacramēto representat passio xpi q̄
xps obtulit se hostiā deo. z inq̄tuz
fructus passionis p̄ncipat' nobis
p̄ istam eucharistie oblatiōem. sic
p̄z sc̄da ps. **S**icut p̄z tertia ps **N**ā h'
sacm̄ h'z triplice significatioes. vnā
q̄dē respectu p̄teriti inq̄tū. s. ē p̄me-
moratiuū d̄nice passionis. que fuit
vex sacrificiū. vt iaz factū est. z fm̄
hoc vocatur sacrificiū. **A**liam ve-
ro significationem habet respectu
rei presentis. scilicet ecclesiastice vna
c. iij.

fol. 23

39 f. 34

Sumpt' 7r

Tractat' m'grī Hērici Gorychū

ratis cui homines aggregant p h
sacm'z fm h noiat coio vl' synaxis
dr em Damascenus. iiii. libro. q' dr
vno q' coicam' p ipam xpo. z q' p
ricipamus ei' carne z deitate. z qa
coicamus z vnimur adinuice p ip/
sam. Tercia fecit dem h' respectu fu
turi. in q'ru. s. h. sacrametu p figura
tium e fructois dei q' erit in patria. z
fm hoc dr viaticu. q' p'bet nobis vi
am illuc pueniedi. Et fm h' etiā dr
eucharistia. i. bona gratia q' gratia
dei vita eterna. vr dr ad romanos
vi. vel q' realiter p'inet xpm q' e ho
stia salutaris. z sic p'pter nuntias hu
ius sacrameti diuitias sue bonita
tis necesse est ipm pluribus noib'
nominare. ergo zc.

ppō. iiii

Effectus sacrameti eucharis
tie. et in futuro adeptio glorie
eterne.

Nec ppō apparet p' q' psequi
no gre sit effect' hui' sacri q'ru ad
vita p'sente. Na effect' hui' sacri dz
p'siderari p'mo z p'ncipalr q'dem ex
eo q' in h' sacro p'inet q'd est xps q'
sicut in mūdū visibiliter venies co
tulit mūdo vita gre fm illud Joan
nis. vi. Gratia z veritas p' Iesuz fa
cta est. Ita in hoiem sacramentaliter
venies vita gre opaf. illud Joannis
vi. Qui māducat me viuet p'p' me
vū. Cyrillus dr Quisq' uicium dei
p'bu vnies seipum. p'prie carni fecit
ipam viuificatiuā. decebat em euz
nris q'damō vniri corpib' p' sacra
ei'. carne z sanguine p'ciolum q' ac
cepim' in bñ d'icōe viuificatiua et
in pane z i vino. Sequēdo p'sidera
tur effect' hui' sacri et eo q'd per h'
sacm' representat q'd est passio xpi ex
cui' p'prie istud etiā sacm' opaf. et
iō effectū quē fecit passio xpi i mū/
do. h' sacm' facit i hoie. vū sup' illō

Joanis. xix. Cōtinuo exiuit sāguis
et aq. dr Chrysostim'. Quia hunc
suscepit p'ncipiū sacra mysteria cū
accessisset ad tremēdū calicē vl' ab
ipa bibitur' xpi costa ita accedas.
vr z ipe dñs dr. Mat. xxv. Sic est
sanguis me' q' p' vobis effundet in
remissione peccō. Tercio p'siderat
effectus hui' sacri ex mō q' tradit h'
sacm'. Na regula e q' effect' cuius
libet sacri p'siderat fm similitudinem
v'sus sui. Tradit aūe p' modū cibi
z pot'. z ideo oēm effectū quē facit
cib' z pot' material' q'ru ad vitam
corporalē q. s. susceat. auget. repas
rat z delectat. h' totū facit h' sacm'.
q'ru ad vitā spūalē. vū dr Ambro.
in libro de sacris. Iste panis e vite
eterne q' aie n're subazfulat. z Chry
sostim. dr sup' Joāne. Prestat se nob
desiderātib' z palpate z comedere
et āplecti. vū z ipe dñs dr Joānis.
vi. Caro mea h' e cib' z sanguis
me' h' e pot'. Quarto p'siderat ef
fect' hui' sacri ex sp'eb' in q'b' tra
dit h' sacm'. vū Augusti. ibidē dicit
Dñs n'r corp' z sanguine suū i eis
reb' p'medauit q' in vñū aliqd redi
gūf ex mult'. Nam aliqd. s. panis ex
mult' granis vñū p'fat. Aliqd. s. vinū
ex mult' racemis p'fluit. z iō ipe ali
bi dr sup' Joāne. Sacm' pietatis.
Signū vnitar'. Viculū charita
tis. q' q' xps z ei' passio est cā gre z
spūal' refectio z charitas sine gra cē
nō p't. Manifestū e q' h' sacm' gra
z fert. vū si p'p' efficacā p'p' huius
sacri etiā ex voto ipsius aliq's grām
p'seqt p' quā spūalr viuificet. Mani
festū e cū ipm sacm' realr sumatur
gra augeat z vita spūal' p'ficat. scz
p' modū singularis excellētē. vr hō
in seipō p'fectus exultat p' p'unctio
nem ad deū. Similiter ex efficacā
hui' sacrameti p'surgit q' charitas
in quēdā seruo'e exaltat in actu. p'p'

De effectib' eucharistie. fo. xxviii

qđ aia spūal' reficit. delectat z qđā
mō inebriat' dulcedine bonitatis. di
uine fm illō. **C**anticor' qnto. **C**ome
dite amici et bibite z inebriamini
chariss' mi. z sic p' pma ps. **D**e
inde ex pmissis radicib' patz scđa
ps. **I**n h' enī sacramēto qtuor pa/
pue p'siderant. s. ipe xps p'tentus. z
passio et' repñtata. z ex hac pre cau
sat hoc sacramētū ad eprōnem vite
eternē. **N**ā ip' xps p' suā passiones
aperu' nobis aditū vite eternē. fm
illud ad hebreos. ix. **N**oui testamē
ti mediator ē. vt morte intercedēte
q' vocati sunt accipiāt reprobmissio
nem eternē hereditas. **U**nī z in for
ma hui' sacramēti dicit. **H**ic est calix
sanguinis mei noui z eterni testamē
ti. **S**edō p'siderant alia duo in
hoc sacramēto. s. vltus huius sacra
mentū z spēs et'. z q' refectio spūal'
abi z vnitas f'cata p' spēs panis et
vini habent qđē in pñti s'z ipsecte. p
fecte at' i statu glie eternē. psequēs
est q' p'tus huius sacramēti se extē
dat ad psequitōes eternē glie. **U**nī
August. dicit sup illō **J**oāis. vi. **L**a
ro mea vere ē cib. cum cibo z potu
id apperant hoies vt nō esuriāt ne
q's sintant hoc veraciter nō p'stat nisi
si iste cibo z potus q' eos a q'bus sumit
immortales z incorruptibiles facit
in societate scōz. vbi pax erit z vnitas
plena atq' p'fecta. **U**ex tñ nō
statim p hoc sacramētū introduz
cunt in glām. s'z oportet vt p'us sil
ppatiamur vt postea glorificemur.
sicut dicit ad **R**omanos. viij. **E**t in fi
gura hui' **H**elias comedit z bibit
et ābulauit in fortitudine abi illi
vltz ad montē dei. **D**eb. igit' zē

apō. v
In ipso sumēte p't remissio
venialis peccati ē indirecte
effect' huius sacri. tñ in illo et
si nō ex defectu sacri nō ē e'p

effect' remissio mortal' p'cti.
qñino accedēs h' sacri cū cō
scia mortal' p'cti. velut falsari
crimē incurrit sacrilegij

Hec p'pō p' suas p'ncipales decla
rat. **N**ā in isto sacramento duo p'nt
p'siderari. s. ipm sacramētū z res sa
cramēti. z ex vtroq' apparet q' h' sa
cramētū h'z p'tutē ad remissionem
venialitū p'ctōz. **N**ā h' sacramētum
sumit sub specie cibi nutrientis. **A**u
trimentū at' abi necessariū ē. **D**ospor
ri ad restaurandū id qđ qñidie dep
dit ex actōe caloris natural'. **S**pūa
liter aut' in nobis qñidie aliqđ dep
dit ex calore paupiscētie p' p'ctā ve
nialia. q' dūminuit feruore charitat'
tis. **E**t iō p'p'et huius sacramēto.
vt remittat p'ctā venialia. **U**nī **A**n
brosius dicit in libro de sacramētis.
Iste panis qñidie sumit in remissio
nem qñidiane infirmitatis. **R**es at'
hui' sacramēti ē charitas nō soluz
q'stū ad habitū s'z etiā q'stū ad actū
q' exat' in hoc sacramēto p' que ve
nialia solunt. **E**t ex hac pre dicit
directe tollere venialia inq'stū ventu
lia repugnāt feruori charitatis suo
actu. que istud sacramētū h'z exatā
re. z sic p'z pma ps p'pōnis. **S**edā
ps dicit q' nō tollit p'ctā mortalia i ip
so suscipiente cū p'scientia p'cti mor
talis. z tñ defect' nō ē in ipso sacra
mento. **U**nī virtus hui' sacramēti
p't dupl' p'siderari. vno' h'z sic h'
sacramētū h'z p'tutē ad remittēdū
q'cuq' p'ctā ex passione xpi q' ē fons z
cā remissionis p'ctōz. **A**lio' p't p'si
derari p' p'p'atōes ad cū q' recipit h'
sacramētū. put in eo inuenit vel nō
inuenit impedimētū p'cipiēdi hoc sa
cramētū. q'cuq' at' h'z p'sciam pec
cati mortalis h'z in se impedimētū
p'cipiēdi effectū hui' sacramēti ut
eo q' nō ē pueniens susceptor hui'

Tractat' mgrī Hērici Borythū

sacramētū. tū qz nō viuūt spūaliter
z ita nō detet spūale nutrimentum
suscipe qd nō est nisi viuētis. tū qā
nō p̄ vniri xpo qd fit p̄ istud sacra
mētū. dū ē in affectu peccādi mora
liter. Et ideo vt d̄r in libro de eccle
siasticis dogmatibz. Si mens in af
fectu peccandi est grauaf magis in
eucharistie p̄ceptioe q̄ purificetur.
vñ hoc sacm̄ in eo q̄ ipm̄ p̄cipit cū
p̄scia pcti mortalis nō operatur re
missionem pcti. p̄t tamē hoc sacm̄
opari remissione pcti mortalis du
pliciter. Vno mō non p̄ceptū actu
sed voto. sic cū q̄s p̄mo iustificatur
a pctō. tūc em̄ virtus sacramēti co
operat̄ in voto. alias iustificatōem
suā nō p̄sequeret. Alio mō etiā per
ceptū ab eo q̄ ē in pctō mortali cus
ius p̄sciētia z affectu nō habet. forte
em̄ p̄mo nō fuit sufficēter p̄ctis. s̄
deuote z reuerēter accedēs p̄sequi
tur p̄ hoc sacramētū gratiā charita
tis q̄ p̄ctōem p̄ficiet z remissionē
pcti. z sic p̄t sequūda pars. Tercia
vero pars d̄r q̄ pctōz accedēs h̄ sa
cramētū cū p̄sciētia pcti mortalis
tanq̄ falsarius incurrit crimē sacri
legij. hec autē pars apparet. Nā in h̄
sacm̄ sic in alijs qd est sacm̄ est si
gnū eius qd est res sacri. duplicat̄
est res huius sacramēti. sic dicit̄ est
supra. vna qdē est signata z conten
ta. s̄. ip̄e xps. z sic v̄p̄ est qd dicit̄ so
let q̄ istud sacramētū p̄ficiat̄ in ip̄a
p̄sentia. s̄. corpus xpi mysticū qd est
societas sanctorū. vel etiā gratia cau
sata in ip̄o suscipiēte qn̄ digne sumi
tur. Sic istud sacramētū. sic z alia
sacramēta p̄ficiat̄ in eius vsu. que
est sumptio seu manducatio z bibi
tio. Inde est q̄ sibi p̄petit solū ratō
sacramēti inq̄stum sumitur z ratio
sacrificij sibi p̄uenit inq̄stum offer
tur seu immolat̄. Quicunq̄ ergo h̄

sacramētū sumit ex h̄ ip̄o significat
se xpo esse vnitū p̄ gratiā z mēbris
ei' incorporatū. qd qdē fit p̄ fidem
formatā quā nullus h̄z cū peccato
mortali. z ideo manifestū est q̄ qdē
q̄s cū pctō mortali hoc sacramētū
sumit. falsitatē h̄ sacramēto p̄mit
tē. z ideo incurrit sacrilegiū tanq̄ sa
cramēti violator z p̄pter hoc mor
taliter peccat. vñ z Augustinus d̄r
Multi indigne accipiūt corp' dñi
p̄ qd docemur q̄s cauedū sit accipe
re bonū. Ecce em̄ iude factū ē ma
lū dum male accipit bonū. sic econ
uerso Ap̄lo factū est bonū cū bñ ac
cipitur malū. s̄. cū stimulus sathas
nepatienter portatur

Sacramētū eucharistie ^{pp̄o}
inq̄stū est sacramētū eucharis
tie. iuxta modū deuotionis
in cōsumente per cōcomitan
tiā remittit reatū pene. et eidē
etiā competit sumētē digne a
futuris peccatis p̄seruare

Nec pp̄o ostēdit p̄ suas partes
d̄r em̄ p̄ma pars hoc sacramētū in
q̄stum est eucharistie sacramētū res
mittit reatū pene in eo q̄ illō digne
sumit z hoc p̄comitāret. vñ si p̄fide
ref vt sacramētū habet dupl̄t esse
ctū. vno mō directe ex vi sacramēti
Alio mō quasi ex quadā cōcomitā
tiā. sicut etiā circa p̄sentia hui' sa
cramēti dicit̄ p̄sueuit. Et vi qdē sa
cramēti directe habet illū effectū ad
quē est institutū. Nō autē ē institutū
ad satisfaciendum. sed ad spūaliter
nutriendū p̄ vniones ad xpm̄ z ad
mēbra eius. sicut z nutrimentū vnif
nutrito. S; qz hec vnitas s̄ p̄ cha
ritatē ex cuius feruore aliq̄s p̄leq̄t
remissione nō solum culpe sed etiā
pene. Inde est q̄ ex p̄sequit̄ p̄ quā
dā p̄comitantiam ad principalem

De effectib' eucharistie fo. xxxix

effectū hō psequit remissionē pene
Secunda ps dē q' talis remissio
pene fit iuxta modum deuotionis
in fumente. hec autē ps apparet. nā
remissio pene prouenit ex feruore
charitatis. talis autē feruor requirit
deuotionem. Indē fit ut vbi est ma
ior deuotio etiā feruor auget. et sit
plus remittit de pena. Vbi autē de
uotio est magis rapida. ibi feruor ē
minor. et psequens effectus remis
sionis debilior. qz aucta causa au
getur et effectus et diminuta causa
etiam effectus diminuef. Et ex hoc
apparet q' licet istud sacramentum
sit simplr dignius et efficacius q' sa
cramentū baptismi. tñ q' ad aliq's
effectus sacramētū baptismi anfer
tes q'ntū ad remissionē culpe et pene
Eius causa est. qz baptismus da
tur hoi quasi pmoienti xpi. et eius
effectus directus est remittere cul
pas et penas. Nec mirū. qz xps et
ipius passio benedicta opantur in
singulis sacramentis fm distribu
tionem cuiusdam pportionis. fm in
effabilem eius sapientiā pordina
te. Non autē fm quātitatē absolute
virtutis. aut fm extremū posse hu
iusmodi passionis ut infra reperit.
Tercia vero pars dē q' pseruat di
gne sumentē a peccatis futuris. Hec
pars declarat. Quia petm est que
dam spēalis mors aie. Unde hoc
mō pseruat aliq's a peccato futuro
quo pseruat corp' a morte futura
qd' qdē fit dupli. Uno in q'strum
natura hois interi' roborat ptra in
teriora corruptiua. et sic pseruatur a
morte p abū et medicinā. Alio mō
p hoc q' munif ptra exteriores ipu
gnatōes. et sic pseruat p arma qui
bus munif corpus. Utroqz at mō
hoc sacramentū pseruat a petō fut
turo. Nam pmo qdē p hoc q' xpo
pūgit p grām. roborat vitam spiri

tualem hois tanq' spūalis abus et
spūalis medicina. Juxta illd psal
m. Panis cor hois pfirmat. Et
Augustin' dē sup Joannē. Secu
rus accede panis. est nō venenum.
Alio modo in q'stū signū est passio
nis christi p quam victi sunt demo
nes. Repellit em oim demonū im
pugnatorē. Vñ Chrysostum' dē
sup Joannē ut leones flāma spiran
tes sic ab illa mensa discedim' ter
ribiles effecti diabolo. His de cau
sis dē saluator Joānis. vj. Hic est
panis de celo descendēs si q's ex eo
māducauerit non moriet. Ex quo
psequenter apparet q' hoc sacramē
tum saltem pcomitanter diminuef
fomitē originalis peccati. in q'stū .s.
auget charitatē. qz sicut dē Augu
stin' in libro octuagintatū questio
nū. Augmētū charitatis ē diminu
tio cupiditatis. igit' et.

Demoni

¶ Eucharistie sacramentum
fm rōnem sacramenti solis p
dest sumentib'. nec auget ei
effectus sumpt' in vna missa
pluribus hostijs. sicut auget
per plures hostias in pluri
bus missis.

ppō. vij.

¶ Hec ppō discurrendo p et' par
tes declarat. Nam hostia altar' hz
rōnem sacramenti. in q'stū in hoc sa
cramento tradit inuisiblis gra sub
uisibili specie. tradit autē p modū ab
bi et potus. Sicut q' ab' aut pot'
corp' p ase suū sortit effectū in su
mentib'. nō at in alijs. Pari mō in
telligendū videt in pposito. Vbi tñ
aduertendū ē q' sicut in alijs sacra
mēt' p' effect' sacramētū ab aliq' p
cipi si factm habeat i voto. q'ntis n
habeat i re sic aliq' baptizāt baptis
flamis pp' desiderū baptismi anqz
baptizāt baptismō aq'. Ita etiā aliq'

Tractat' m'gr'i H'rici Gorythii

manducare spūali h' sacramētū an/
teq' sacramētali sumār. h' at dupl'
p'ingit. **Primo** p'pter desiderū sumē
di ipm sacramētū z h' hō dicuntur
māducare spūali hoc sacramētū
et nō sacramētali illi q' desiderat su
mere hoc sacramētū tā institutum.
Alio p'pter figurā. sicut d'c apls p'
ad **Corinthios**. x. q' antiq' patres
spūale escā māducauerūt ac spūale
potū biberūt. **Inde** ē q' aliq' hanc
escā dicunt māducare sacramētali
tū. sicut peccator realt' sumēs h' sa/
cramētū. s; ei' spūale effectū nō cō/
sequit'. **Alij** sumere dicunt aut mā/
ducare spūali tū. sicut tā dicit' est
v'pura qñ voto v' figura sumit' z
p' hoc ei' spūal' effect' p'cipat'. **Alij**
p' hō māducant istud sacramētum
tā sacramētali q's spūali sicut q' dis/
t'ne ipm realt' p'cipiūt. **Et** iste mod'
māducādī ē p'fectus. qz regula est.
q' plen' inducit sacramēti affectus
ipā sacramēti susceptio. q's solū desi/
derium. **Et** hac radice apparet q' si/
deles sunt exhortādī q'tenus liben/
ter intersint z audiāt missas. vota
sua z desideria hui' sacramēti sum/
ptioni adhibēdo. qz plerūq' maio/
rē fructū spūali hui' sacramēti p'ci/
piunt q's ip'e sacerdos celebrās. licet
ē silentio p'tereundū q' licet in alijs
sacramētis p'ingat ipm sacramen/
tū voto tū. aut sacramētali tū. aut
sil' v'roq' mō p'cipi. tū hec distinctio
pot' p'sueta ē fieri circa istud sacra/
mentū q's circa alia sacramenta du/
plici de cā. **Prima** q'dē qz cū alia sa/
cramēta p'ficiant in v'su materie. p'
pere sacramētū est ipā p'fectio sa/
cramēti. **Hoc** at sacramētū p'ficiat in
p'secratōe materie. z iō v'terq's v'sus
ē p'sequēs hoc sacramētū. **Adhuc**
aut in baptismo z in alijs sacramē/
tis characterē p'rimētib' illi q' acci/
piūt sacramētū. recipiūt aliquē spi'

ritualē effectū. scz characterē p' rea/
lem sumptōem. **Hoc** aut nō acci/
dit in isto sacramento. z sic p'ma ps
p'z. **Secūda** p' p's d'c q' vna vice su/
mēdo plures hostias nō ex hoc acci/
crescit affectus hui' sacramēti. hāc
em parte doctor scūs declarat p' h.
q' nihil v'tutis ē plus in multis ho/
stijs p'secratis q's in vna cū sub oib'
et sub vna nō sit nisi tot' chyl'. et
sic p' idē valere. est eadē vice sumere
vnicā hostiā p'secratā z plures. **Sz**
tū d'c tertia ps q' sumere in plurib'
nullis plures hostias hui' sacramē/
ti p'dest ad incrementū spūalis effe/
ctus hui' sacramēti. cui' cām etiāz
assignat'. **Nā** in plurib' missis mul/
tiplicat hui' sacrificij oblatio. z iō
multiplicat effect' sacrificij sicut z sa/
cramēti. **Vidēt** q' v'it' hui' sacra/
mentū in q'stū sacramētū depēdere q'
dāmō ab ipō eodē sacramento in q's/
tū h'z rōem sacrificij seu oblatōnis
memorial' d'nice passionis. s'm illō
apli p'me ad **Corin**. xj. **Quotienscū**
q's māducabitis panē hunc z calicē
biteus mortē d'ni annūcia bitis. p'p'
q'd etiā nō d'z aliq's sumere istō sacra/
mentū nisi post celebratōem misse
q' ē rep'itativa passionis. nisi obsta/
terit legitīmū impedimentū infirmis/
tatis. aut alicui' silis necessitas. z
sic p'z veritas p'pōnis. **Decāt** p' re/
dicta potissime p'cernūt effectus sa/
cramēti eucharistie sub rōne sacra/
menti. sup' est ē p'nter videre de effe/
ctib' hui' sacramēti p'cipue. p'ut h'z
rōem sacrificij. z sit hec p'pō octava
in ordine.

¶ Eucharistie sacramētū sub
rōne sacrificij acceptū. tam in ^{hō}
ipō sumente q's in alijs p' q' ^{vij.}
offert opat' salutis effectū.

¶ Dec p'pō apparet p' p'ma p'c. vñ
q' ipm eucharistie sacramētū hāz

De effectib' eucharistie Co. xxx.

teat rōne sacrificij declarari ē in ter
cia ppōne. qz videt' in h' sacro repre
sentat' passio xpi. qz xps se obrulit
hostiā deo. vt dr ad Ephesios. v.
Qd aut' h' mō pfit sumētib' appas
ret. qz p oib' sumētib' pferat. dr em
in Canone misse Quotq' ex hac al
taris ptiapatioe sacrosctm corpus
z sanguine filij tui sumpsim' oi bñ
dicte de celesti z gra repleamur. Silt
2° ps apparet. qz istd sacm etiā of
ferit p nō sumētib' p eoz salute. vñ
z i Canone misse dr: Memō dñe
famuloz famulariq' tuaz. p qb' ti
bi offerim' h' sacrificiū laudis. p se
suisq' oib' p redēptōe aiaz suaz. p
spe salut' z icolumitat' sue. Et vtrū
q' modū expmūt dñs dicens. Pa
tha. xxvi. Qui p nob. s. sumētib' z
p multis alijs estundet in remissio
nem peccatorum.

ppō. nona. Eucharistie sacm in qm̄ ē
sacrificiū altaris. sic multipli
cis effect' spūalis beneficiuz
influit capacibus

Hec ppō 3^a. qz hui' sacri celebra
tio vocat' xpi imolatio. vt dictū est
supi'. videt' z rōne representatōis et
rōne effect' passiois. s. qz p h' sacm
pticipes efficiamur fruct' dñice passi
onis. qz igit' p passionē xpi nob est
collatū multiplex bñficiū. videt' qz
p bñdictā xpi passionē sum' libera
ti a pctō. a potestate diaboli in qm̄
tū p passionē hōi pparatū ē remedi
um tuēdi se ptra neccias diaboli z
ei' ipugnatioes. p passionē etiā xpi
hoies fuerūt liberati a pena peccati
deoz reco ciliati. z apra fuit ianua
celi. seq' q' in ipō altaris sacrificio
qd ē qdā xpi p passionē immolatio
pferat copia spūaliū effectūū his q
capaces s' fruct' ist' sacrificij. vbi
notādū q' istud sacrificiū alijs pro
dest a sumētib'. vt dictū ē. z in illis

nō perigit vitā spūalē in actu. s. in
poña tm̄. z iō si eos dispositos iuel
niat eis grām obtinet pntē illi' ve
ri sacrificij a q' ois gra i nos desuz
xit. z p nōs pctā mortalia in eis de
let. nō sic cā. pma s. in qm̄ gratiā
pntōis eis ipetrat. Et q' apparet
q' istud sacrificiū pdest qbusdam
alijs a sumēte existētib' in pctō
mortali. z tm̄ si mens habeat psciaz
pcti mortal' obest sibi. nā vt dictū ē
Indigne sumēs irogat iniurtiam
hui' sacro. z iō pont' obice ne pseq
tur fructū hui' sacri. Signat' dñs
cebat q' istud sacm exigit ad min'
q' alijs habeat vitā in poña p' dā
natos qui caret poña relurgedi ad
gratiā. igit' ppō vera.

ppō. x. Quāuis xpi in hoc sacro re
aliter existēns ifinita sit virt'
tm̄ hui' tā sacri qz sacrificij est
finit' seu determinat' effect'

Hec ppō ē doctoris sc'i. Et p'z
ex autoritate cōis p'fuctūm est
desie. Nā si effect' hui' sacrificij eēt
ifinit'. seqret q' frustra celebrarent
plures misse. p aia defunctiyl' p aia
bus mortuoz. Nā tenet qz si vni'
sacrificij altaris eēt ifinit' effect' sta
tū p vnā missam literaret oim' des
functoz aie i purgatorio existētes.
Hui' aut' rō ē. qz dñs ē inter agēs
naturale z agēs libez. Agēs em̄ na
turale agit p m vltimū suū posse. z
ideo qm̄ p' tal' agētis ē ifinita etiā
effect' ē ifinit'. Sagēs libez n̄ agit
penes extremū posse. s. iuxta benef
placitū vel p'gruētā q'ntat' sibi pfi
re. sic domiheat' nō sp facit rōros
ictus q'tos p' sed q'tos nouit ex
pedire. z sic ē intelligēdū in pposito
de pntē sacramētoz. igit' zc.

ppō. xi. Quāuis hoc sacm et sacri
ficiū ex parte sui se habeat ad

prohibet qm̄ p dñs

q' q' dñs dñs q' nō dñs

234

Tractat' magri Hērici Borychi.

oēs vniformiter. nō tñ oēs p-
cipiūt fructus eius equaliter
aut consimiliter

¶ Hui' p'pōnis p' pars supponit
rāq' ab oib' p'cessa. qz ipse xps reali-
ter existēs in h' sacro est idē r' vnus
sp' in qlibet altaris hostia. r' passio
representata est eadē. quēadmodū
dicit solet q' ipse sol ex parte sui se h'z
vniformiter ad illuminādū q'cūq'
d'aphona. 2^a ps apparet. qz in q's-
ritate effect' ab agēte nō solū atq'
d'if' q'ritas p'ntis in agēte sed etiā
penlare optz dispōnē passiuorum.

¶ In doctor' scrius de adultis. que p'
p'p'riā fidē ad baptisimū accedūt. d'it
q' nō equaliter p'ncipes sūt fruct'
ipsius. Nā q'dā cū maiori. r' q'dā cū
minori deuorōe accedūt. Et ideo q'
dā plus. r' q'dā minus de gratia no-
uitatis accipiūt. sicut etiā ab eodez
igne accipit plus caloris q' plus ei
appropinquat. lz ignis q'stus est de
se equaliter ad oēs suū calozē effun-
dat. Silt' ait idē in p'posito q' obla-
tio huius sacramēti sit satisfactio
illis p' quib' offert vel etiā offeren-
tibus fm' q'stitate sue deuorōis. vñ
ex hac p're verificat' p'pō. xxiij' lib'z
causaz dicez. q' p'ma cā est in oib'
reb' fm' dispōnē vñ. sed res oīes
nō existūt in p'ma cā fm' vñā dispo-
sitionē. qz diuersa est dispositio ipo-
rū sequēdoz. q' rē.

¶ Potest valor hui' sacrificij
ab vno in altēz trāsferri. q' nō
p'dest tantū cuiilibet multozū
sicut si fieret pro vno solo il-
lozū vel pro paucis.

¶ Hec p'pō p' p'ma ei' p're apparet
ex cōi' sensu doctor' r' sententia ec-
clesie. Nā fm' Ap'lm' p'me ad Corin-
thios. iij. Corp' mysticū r' ei' mē-
bra assumulātur corpi naturali r' su-

is mēbris. Costat at' q' in corpore
naturali indigētia vnus mēbrū sup-
pletur p' altēz mēbrū. Cū igit' grā
sit efficacior q's natura p'z q' etiam
in corpore eccl'astico p'r vñū mēbrū
succurrere alteri mēbro. Preterea in
ciuilib' potest alter p' altero satisfā-
dere apud iudicē trāsferēdo vt se de
bitū alteri. vel ecōuerso suā satisfā-
ctōez alteri impartiēdo r' hoc p'pter
amozē ciuilē. Igit' a fortiori potest
ex amore charitatis valor huius sa-
crificij alteri ipēdi. Sequēda vero
pars apparet. qz istius sacri oblatō
h'z rōnē sacrificij satisfactiui. sed in
satisfactōe attendit' eq'litas iusticie. r'
p' p'ns attendere o'z ad mēsurā repre-
sentatōis r' reat' p'ne p' offensa. Et
qz effect' huius sacrificij finite par-
ticipatur a participātib'. p'z q' non
tātū valet plurib' simul sicut si fieret
p' vno solo. Nā sic plures misse
plus p'unt q's vna sola. sic vna mis-
sa plus p'dest soli q's multis. quēad-
modū p' eodē p'cao nequeūt equa-
liter redimi pauci r' multi captiui.

¶ Sicut suffragia valēt ex h'
q' p' itentionē vni' alteri applicā-
cāt. sic altaris sacrificiū satisfā-
cit spēal'r' p' illis p' quib' misse
celebrantur.

¶ Hui' p'pōnis p'ima pars p're sit
nī ex sup'dictis. q'uis sit cōis deter-
minato doctor'. Nā in q'stū aliq's in-
dicit p'sonā alteri. fm' h' etiā vñ' p're
p' altero satisfācere. Sic ei' op'avn'
representat' rāq' alteri. sed in q'stū vñ'
dirigit suā itēdo em i' altēz r' ei' appli-
cat' cōp'arōnis valorē fm' h' tenet
vices alteri. q' rē. 2^a at' ps apparet
q'si correlative. qz missa ē vñū de nu-
mero suffragioz. Cū igit' intēdo ce-
lebrāt' dirigit ad illū vel illos. p' q'
vel quib' specialiter offertur hui' sacri-
fificatio p'z p'positum.

ad. hui'

pp. 14.

ms. 14.

De effectib' eucharistie. Fo. xxxi

¶ Quoadmodū suffragiū sacrificij altaris si fiat cōiter p mortuis inter eos diuidit' ex diuina iusticia. ita pnt spēaliter fieri orōnes in missa p ali quib' nō vt valor missē ipsīs applicet. sed debet illi speciali ter applicari pro quo celebra tur ipsa missa.

¶ Hui' pōnis pma ps apparet et h. qz qñ missa offert cōit' p defun ctis. nūc iūctio offerēt' indifferēt' cō iūct' oib' indigētib' z capacib' talis suffragiū. hz ar diuina iusticia vt vbi maior sit deuotio. ibi etiam fiat amplior pceptio z sic q sunt in ma iori chāritate in purgatorio. copio sius pcpit' valorē sacrificij cōiter impēti. Sequūda ar ps apparet cla re ex sup'dictis. qz valor in pte sub traheret si qd pcederet alijs valorē missē applicare qz pro illis p qbus missa celebraretur. g. rē.

¶ In celebrante videt' autori tas valorē missē applicādi ad alterū. p qto celebrans est oz ganū ecclesie rēpētās chri stū nō vt effectum qui in cele brante fieret transferat in alte rū. sed vt p intentionē appli cet oblationem missē quate nus operetur in ipsum.

¶ Prima ps hui' pōnis sumitur ex dicto Doctozis sc'i in tertia pte sic dicētis. Sicut celebratio huius sacramēti est imago rēpētatiua passionis xp'i. Ita altare ē rēpresen tatiuū ipsi' crucis in qua xps in p' pria specie immolat' est. Et p eādē rōnē etiā sacerdos gerit imaginem xp'i in cui' persona z p'rate verba p

nūciat ad p'secrādū. z ita qdamō idē sacerdos z hostia. Quinimo p regula tradit' qz oia sacra dispēsan tur p ministros in q'tum sunt mini stri z organa ecclesie. z ex autoritate xp'i z ecclesie. quozū rēpēsentiō fit p dispēsan'te. qz p'o ipse minister ē oz ganū nō qdē ia i'itu s; aiariū z ex de liberatōe p electōem operans. hinc est q applicatiō sacramēti altaris fit principalit' a ch'risto z ecclesia s'm directōem intētiōis ipsius celebran tis. Sic igit' in collatōne sacri orōnis p'sertur sacerdoti potestas cele brādi z autoritas p itētiōne applicā di h'mōi celebratōem cuiusq; volu erit z sic ostēsa est pma ps. Sequū da p'o pars et ā hateri p't ex verbis doctozis sc'i. Dicit em in tertia pte qz h' sacm in q'tū ē sacrificiū hz vir tute satisfactiua. sed in satisfactiōne magis atēdit affect' offerēt' qz q'ti tas oblatōnis. ppter qd **Luce. xii.** dicitur de vidua que obtulit duo era q plus oib' misit. deinde ad p' positū pcludit. Quamuis igit' hęc oblatiō ex sui q'titate sufficiat ad satisfaciēdū. p oi pena. tñ fit satisfactiō illis p qb' offert vel etiā offe rētib' s'm q'titate sue deuotōnis. z nō p tota pena. Et qb' p'bis ego in tel'igo eum velle qz q'titas valoris missē celebrare. p aliq' ē mēsuranda s'm itētiōem deuotōnis ei' p q cele brat' z cui p itētiōem applicat' z non s'm valorē effect' que celebrās i se p'cipiet si p semetipō celebraret lo quēdo g'nalr. Qd vt meli' eluceat p'firmat rōne. qz si missē celebrare p alijs valeret illis s'm q'titatem ef ctus que ipi celebrātes p'sequerent si p seipsis celebrāret. sequeret qz si sacerdos cū p'sciētia peccati mortu lis celebraret pro aliquo defuncto existerē in purgatorio. aut pro aliq' viuētē in g'ra existente tñ obligato

f ij.

Tractat' m^gri H^erici B^orychū

ad reatū pene. seqret' in quā q' talis
missa n̄ p̄cceret alijs. p̄ns nō ē dōz
qz missa valet ex ope opator' nō de
p̄der' ei' valor ex ope opantis. z cō
sequētia tenet. qz si sic aliqs celebra
ret nullū fructū missę p̄seqret'. vide
tur ḡ imaginādū q' sicut aliqs eun
de ignē applicat corpali situ cū corz
poralibz passiuis. ita etiam q' p̄tus
ignis s̄m se ē eq̄lis. s; s̄m diuersam
facultatē dispōntis passiuoz sit va
ri' grad' p̄cipatōis i passis. parti
mō p̄ intēōem ip̄e celebrās spūalr
applicat ip̄am missam h̄is p̄ q̄b' ce
lebrat'. q' s; sit eq̄l' efficacit' ex pte sui
tū s̄m variū modū deuotiōnū pas
soz sibi p̄sentū spūalr' sortit' vario
mō suū effectū. p̄ h̄m nolo negare
quin sp̄cal' z p̄p̄ia deuotiō celebrās
tis habeat suū p̄sonalē valorē z cur
ritē cū valore qui ē in missa ex ip̄o
ope opato. z ex ea parte p̄cedi solet
plus valere missaz deuotiō sacerdo
tis q̄ alterius q' est mal'. ḡ zc.

^{ppō}
^{fvj} **¶** Possunt inueniri in celebra
tōne missę quattuor valores
aut plures p̄ alio expiatiui de
bite pene.

¶ Nec ppō p̄z. Nā ip̄m sacrificiūz
Eucharistie h̄z rōnē p̄cip' satisfacti
ui seu compensatōis p̄ reatu pene ex
ope opato. Deinde ip̄e orōes z reli
quū officiū laudis q' s̄nt i missa ex
autoritate ecclie p̄ ministrum ecclie
etiā malū h̄nt suū valorē ad recōpē
sandi p̄ alteri' debito tā viuēt' q̄
defuncti. tertio aut ip̄e celebrās de
uot' deo z accept' etiā tā q̄ priuata
p̄sona p̄ferēdo orōnes ecclie auget
valorē h̄mōi orōnū z reliq' officij
ita q' cū publico valore ex autorita
te ecclie p̄currat ille p̄uar' z p̄sonal'
valor deuotiō sacerdotis. Quēterea
qz orō nō solū ē meritoria in q̄stū p̄
cedit ex charitate. sed etiā ē p̄petra

ua ex misericōdia z liberalitate dātis q̄s
bus imitat' etiā si fiat a malo minist
stro z p̄ccōre. s̄m h̄ inuenit' q̄ntus
valor expiatiui' pene. Quēs at p̄dē
ete valores p̄nt in alterz capacc' trās
ferri ad ipsi' suffragiū p̄pter rōnes
assignatas in ppōne. r̄ij. z sic inuēri
s; q̄tuor valores i missa q̄b' etiā su
p̄uenire p̄t fruct' q̄nti valoris inq̄s
tū s̄m. Eucharistia h̄z rōnē sacri. q' s; h̄
yt sic nō directē habeat rōnē recōpē
satis facti factiuc. tū i q̄stū exorat
feruorē charitat' q' ē facti factori'. p̄
reatu pene debite. z tal' etiā satisfacti
ctio p̄t in alterz trāsferri z sic p̄z veri
tas ppōntis. Quinimo nolo negare
quin yltra dictos valores p̄nt repe
riri aliq' fruct' referēdi ad pene expi
ationē. Si at p̄numerat' valorib'
annumeret' fruct' de q̄b' mētionēz
facit nona expō. p̄z q̄nta erit diuini
ariū affluentia ex thesauro missę ad
salutē fidelū Institute. igit' zc.

^{ppō}
^{fvj} **¶** Nō vniformiter fruct' p̄re
memoratoz valorz in aliorū
trāsferretur expiationemet cō
modum.

¶ Nec ppō ostēdit. qz s̄m vsqz loq'
quēdi doctoz. Aliqd' opus h̄z suū
valorē ex ip̄o ope opato cuiusmodi
s; oia n̄ra sacra. Alius ē valor q' de
opis opantis. qz p̄cedit talis valor
ex opante. Et h̄ itez diuersimode.
qz h̄mōi valor. vel ē ministri ex aus
toritate alteri' vel ex autoritate sua
p̄p̄ia z p̄sonali. Si ḡ sacerdos cele
brās sit p̄ccōr. tūc applicādo missaz
alteri etiā valor in eo p̄cipit' s̄m dū
pōnē ei' cui applicat. Sicut si p̄ccōr
officiū orōnū z laudis i missa appli
cet ex autoritate ecclie aliq̄i alteri.
etiā effect' expiatiōis p̄cipit' ab illo
vel ill' q̄b' applicat. Accipe officia
h̄z disponere effectū remissōis. S; z
valor opis opantis vbi ip̄e opans ē

De effectib' eucharistie Fo. xxxij

sue autoritas p'uate e' p'sonalis. n'al
valor e' sui iuris. 7 h'z plenaria pote
statu iuxta libitu' disp'endi ipe offi
cians si sit deo accept' q' b' vult et
q'stu' vult in relaxatoe' debiti pro
altero. igit' p'p'o vera.

pp'o
kvij

No incouenienter circa p'para
tos missaru' valores. ingrat'is
ministris p'seruntur sancti sa
cerdotes.

Hec p'p'o deducit' Na sacerdos
q' cu' p'cia moral' p'cti celebrat p'so
nal' valoris merito no' gaudet. De
inde. q'z virt' sacrificij altar' 7 orat
tionu' 7 ton' officij influit effectiua
loris iuxta disp'oe'm recipient' p' q'
toru' op' fit. 7 sic du' peccator cele
brat qu'atitas valoris dep'edet ex
deuotioe ac disp'oe' i'pius vel illoz p'
q' vl' p' q' b' fit missa celebratio. Lo
ge ar' sec' e' q'u' sacerdos sc'us cele
brat. n'c' e'm' p'p'iu' meritu' auget va
lori. Rursus ar' cu' tal' s' p' semetip'o
celebraret p'pter magna' ei' deuotio
nem p'seq'ret copiosum valor'em co
pensatois p' reatu' pene. s. mlto vte
noze' q's e' disp'o' ei' p' q' celebrat' Ipe
ar' celebras p' qd' suu' e' trāsferre i' re
laxatoe' obligatois alteri'. patz q'
āplius valde p'ficiat fruct' puenies
alijs ex missa grati' sacerdot' supra
fructu' missa p'cto'is celebratiois. ita
q's mal' sacerdos nihil p' detrahere
valoris opis opati. aut opis opant'
ex autoritate alteri'. s' bonus sacer
dos p't sup' addere sup' qu'atitatem
effect' que' p'ciperet alijs min' dis
posit' p' q' fieret celebratio. Nec ime
rito. q'z bonu' e' efficacia' malo. vt de
Diony. Nec sicut delictu' ita 7 dos
nu'. ad Roma. v. Un' malicia non
p't detrahere valori celebratiois p'
alijs. s' bonitas celebrat' p't q'splu
rimu' sup' addere 7 p' h' fru'ctuosior
reputat' missa digni' q's idigni' sacer

dot'. Sic em' fert de b'ro Grego. q'
p'pter excellētia' seruioris sue deuoto
nis in q'libet celebratoe' sue misse rez
dimebant a purgatorio aliq'ue aie.
Un' iuxta hui' p'p'onis tenore' debet
moderari dicta in. xv. p'p'one. ne q's
impediatur a p'cordia veritatis hui'
inde p'tente. igitur zc.

Nu'q' debet fructus sacrificij
altaris applicare ita q'busda'z
p'riculariter. quin etiā alijs tā
vniuersal' q' d'efunctis cap'ab' di
rigat' generaliter.

pp'o. xij

Hec p'p'o apparet p'o ex p'teritis in
Canone misse. vbi p'ntet g'nal' co'
memora' alioz. p'z etiā ex p'te op'ant
tis. nā celebrans tenet vices totius
eccl'ie. q'sto ar' agēs agit s'm formaz
vniuersalioze. tāto eius causalitas
ad plura se extēdit. sicut dur' totius
exercit' extēdit cura' suā ad tot' ex
ercit' bonū. Cura ar' alicui' p'ricula
ris capitane' p'ase ad sibi p'missos
se dilatat. Quia igit' charitas ton'
eccl'ie ad oia sua mēbra se exp'ndit.
p'seques e' vt ipe celebras q' tenet se
p'formare int' totū vltis eccl'ie dirigat
oblatioez misse g'nal' ad alios. q'n'
ūno ex ip'o ope opato p't idē deduc
ci. Na thesaur' recondit' sub eu'
charistie sacrificio ex larga manu
diuine misericordie dep'edes dispen
sand'. p'mittit op'rie vt facta sp'eali
applicatoe ad q'sdā adhuc et' exhi
beat g'nal' ad alios q' g'nal'is disp'e
satio referēda e' ad diuinā iusticiam
No igit' g'nale derogat sp'eali. sicut
speciale derogat sp'eali. q'u' sp'eal' dt
rigeret applicatio plurib'. Na si di
uina liberalitas i'stituit p'ciu' hui' sa
crificij dupl' posse valere sine alteri
n' p'iudicio que admodū ex forma
Canonis fact' p't accipi. cur no' cele
brantes debet vtr' q's applicatoem
f. iij

Tractat' mgr̃i Hērici Borythū

practicare. igitur etc.

no. 11.

Ipm sacrificiū seu sacramētū
eucharistie offerimus deo ne
dū tāq̃ donū dñice passionis
memoriale quinimo sicut mu-
nus deo acceptissimū fm se q̃
et deū sup̃ offensis valemus
placare. ⁊ gratiā eius cū spiri-
tualibz bonis reportare

Nec p̃p̃o p̃. vii. ex sup̃ dictis satis
liquet q̃ ipm eucharistie sacramen-
tū ē memoriale illi⁹ veri sacrificij
q̃ saluator seipm obtulit in ara crucis.
S; imaginemur fm q̃rūdā positio-
nē q̃ de⁹ hūanā naturā assumpsis-
set. q̃uis hō nō peccasset. ⁊ pona-
mus q̃ reliquisset nob̃ in p̃mendā-
tionē sue erga nos ineffabil charita-
tis corpus ⁊ sanguinē suū sub spe-
ciebz eidē q̃bz mō eū adorā⁹. da-
ta hac positōe tūc adhuc verificat
illd̃ **Esai. ix.** Paruul⁹ natus ē no-
bis ⁊ fili⁹ dat⁹ ē nobis. Tūc autē
doctore scō. ad hoc aliqd̃ nobis da-
tur vt fiat nostr⁹ ⁊ a nob̃ habeatur.

habere at̃ dicimur illd̃ q̃ libere pos-
sumus vti vlt̃ frui vt volum⁹. Itaq̃
fm dictā positōem deo patri retri-
buem⁹ dilectissimū filiū suū ab ip̃
sō nob̃ p̃pus liberalit̃ datū. ⁊ cū illud
munus sit deo acceptissimū nō est
dubiū qd̃ maxime placat ⁊ iperat.

Et sicut aliq̃s p̃t seipm alteri dare.
ita etiā ⁊ ipm filiū redderem⁹ sibi ip̃
si. Nec cū delineret eē noster. sp̃ em
dādo eū p̃tinue magis haberem⁹.
Sane q̃ hō peccauit ⁊ q̃ de⁹ vni⁹
gentiū suū in sacrificiū sue bñdicte
passionis nobis p̃tulit nō excludit
quā eūdem filiū etiā exhibem⁹ deo
patri ⁊ toti trinitati tanq̃ munus
acceptissimū fm se. quēadmodū si
potio atq̃ sit medicinalis ⁊ dulcis
tūc etiā ip̃a potio amat̃ p̃pter dulce

dine q̃uis etiā amat̃ p̃pter sanitatē
Th̃ q̃ maius includit in se min⁹.
ip̃a altar⁹ hostia h̃z q̃ p̃t offerri tā
q̃ munus dulce ⁊ suauissimū fm
se. h̃z etiā q̃ p̃t offerri tanq̃s qd̃ daz
sequēdarii sacrificiū representatiū
vni⁹ veri sacrificij ac p̃ hoc accu-
mulat̃ efficaciam obtinendi a deo q̃es
quid desideramus deseruiens nos-
tre saluti sp̃iali. **E**cce occurrit ar-
gumentū apostoli ad Romanos
viij. Qui etiā p̃prio filio nō pep̃-
cit sed p̃ nobis oibus tradidit illū
quō nō etiā cū illo oia nobis dona-
uit. pari argumēto licet p̃cludere si
ex nimia dei erga nos dilectōe ip̃e
tradidit nobis vni⁹ gentiū suū in tā
p̃ru meliosam mortē ⁊ acerbissimā
quō nō tradidit nobis eum. vt eo
possemus vti ad retribuendū tanq̃
q̃ munus fm se gratissimū. ⁊ iterū
tanq̃ cōmemoratiū sacrificij in ara
crucis oblari.

Quia sacrificiū altar⁹ pro **mo**
dest̃ alijs et hoc q̃ ip̃is p̃ intē **th̃.**
tionē applicat̃. videt̃ cōsulū
ne inuentio celebrantis ita ad
quosdam restringatur. quin
diuino exanim respectu alio-
rum submittatur.

Nec p̃positio pat̃; p̃mo quidē
et hoc. q̃ celebrans nescit determi-
nare q̃ritatē valoris sacrificij ad sa-
tisfaciendū ⁊ ad ipetrandū p̃ alio-
nesat etiā capacitātē eius. ⁊ plerūq̃
q̃ nō sunt capaces h̃z p̃ q̃bus cele-
brat̃. Deinde nescit ordinē sue obli-
gatōis respectu alioz. forsitan em̃
q̃busdā plus indigentibz ē mag̃ ob-
ligat⁹. ⁊ sic de alijs moriuis. quare
nō est ita limitandū ad quosdā q̃n
remittat̃ diuino beneplacito mode-
randū. put̃ sibi videt̃ dispensandū.
Terbi gr̃a. q̃nq̃ aliquis laicus re

De effectibus eucharistie fo. xxxiiij

quirit vel celebret missa ad deuotionem suam pro illo vel illis pro quo vel pro quibus pietas eum inclinatur. In tali casu si ego assumerem officium celebrationis ita specialiter intentionem meam applicare illis ad quos affectio eius inclinatur. puta ego essem sibi obligatus virtute stipendij vel sustentationis impense aut aliaque similibus. tamen sine iudicio maioris obligationis quam essent parentibus aut alijs strictius. Similiter etiam si fiat missa de requie certis diebus pro benefactoribus aut funeratoribus beneficiariorum illis diebus specialiter memoratis non estimo quod illud officium debeat ita specificari ad illos ultra gradum obligationis secundum quam debet illis quod ab alijs denegat. Resert enim hoc quantum obligat aut quantum indigeat aut quantum ad equare sibi proficit et sic in similibus. Primo enim ex quo ipse celebrans operatur ex auctoritate ecclesie. Iustum est ut eius intentio secundum iudicium dei et ecclesie reguletur. Nolo tamen pro hoc quod aliquis se obliget pluribus dans intelligere quod unicuique satisficiat. Quia enim missa habet rationem precii satisfactorij quod non equaliter potest multis et paucis. et contingere potest quod intentio applicandi secundum diuinum beneplacitum deberet referri ad unum vel ex toto vel ultra quam faceret si pluribus applicaret. Postquam ipse celebrans inordinate se haberet secundum tale cupiditate procedendo. Neque rationabile est. quod aliquis fundator requirat ut missa sue fundationis solum delectantur sue intentioni nisi ea reguletur conformiter memoratis.

¶ Quamuis quotidie suscipere hoc sacramentum aut missas celebrare non sit necessarium tamen preceptum. Digne tamen ad id faciendum vivere atque quotidie ita facere est laudabile si

christianus in se non inueniat sufficientes retrahentes impedimentum

¶ Patet hec pro. primo quod de loquendo de eucharistia sub ratione sacramenti. **¶** In circa usum huius sacramenti duo sunt considerari. unum quod ex parte ipsius sacramenti cuius prout est hominibus salutaris. et ideo utile est ipsum quotidie sumere. ut hoc fructum eius quotidie percipiat. **¶** Alii Ambrosius in libro de sacramento dicit. Si sanguis christi est fusus est in remissionem peccatorum. de teo spero accipere quod spero pro peccato de teo habere medicinam. **¶** Aliud autem consideratur ex parte sumentis in quo requiritur quod cum magna deuotione et reuerentia ad hoc sacramentum accedat. et ideo si aliquis quotidie paratum se inueniat laudabile est quod quotidie sumat. **¶** Augustinus in libro de sermone dominici cum presbitero. Accipe quotidie quod et quotidie percipis. **¶** Subiungit. Sic viuere ut quotidie merearis accipere. **¶** Sed quod multotiens in pluribus hominibus multa impedimenta huius deuotionis occurrunt propter corpus aut anime indispotionem. non est utile omnibus hominibus quotidie ad hoc sacramentum accedere. sed quotiens se habet ad illud paratum inuenit. **¶** In libro de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Quotidie eucharistie communionem accipere nec laudo. nec visurero. **¶** Consequenter dicit propositio quod christianus laudabiliter huius sacramenti communionem vitur nisi inueniat in se sufficientes retrahentes impedimentum. **¶** Circa quod doctor sanctus multum grate loquitur. **¶** Reuerentia inquit huius sacramenti habet timorem amorem coniunctum. **¶** In timore reuerentia sed deus dicit filialis. **¶** Ex amore autem puocatur desiderium sumendi. **¶** Ex timore presurgit humilitas reuerendi. et ideo utriusque pertinet ad reuerentiam huius sacramenti.

Tractat' mgr̃i Hērici Gorychū

et q̃ q̃ndie sumat' z q̃ aliq̃n abſtine
aur. vñ Aug. dr. Licz dixerit q̃sp̃iā
nō q̃ndie accipiendā eucharistiā
al' affirmer q̃ndie. faciat vnusq̃sq̃
q̃d fm̃ suā fidē pie credit eē faciendū
Necq̃ em̃ litigauerūt inter se zache'
et ille centurio cū alter eoz̃ gaudēs
susceperit dñm: Alter dixit Nō suz
dign' vt intres sub rectū meū. abo
saluatorē honorificātes q̃suis non
vno mō. Deinde ad p̃positū acce/
dēdo subdit. Amoz̃ tñ z spes ad q̃
scriptura sp̃ nos puocat p̃ferunt ti
morē. Vñ cū Petrus dixisset Exi
a medīe. qz hō petōr ego suz. Res
spondit iesus Nōli timere Silt' dñs
Luce. rj. docet petere. panē nostruz
q̃ndianū da nob'. In cuius expōne
Aug. dr. in libro de p̃bis dñi Si q̃
ndie accipis h̃ sacramētū. q̃ndie tū
bi ē hodie. tibi x̃ps q̃ndie resurgit.
hodie em̃ ē q̃n x̃ps resurgit. Et q̃b'
p̃z q̃ q̃ndā pastor estimatio nō ē
laudāda. q̃ egre ferūt q̃sdā suoz̃ p/
rochianoz̃ oī die dñica petere cōio
nem. q̃suis viuāt laudabil'. Vñ in
p̃mitiua ecclia q̃n mag' viuebat de
uotio fidei xp̃iane statutū fuit vt q̃
ndie fideles cōicārēt. Vñ Anade/
tus papa dr. pacta p̃secratōne oēs
cōicent q̃ noluerūt eccliaſticis care/
re limitib'. Sic em̃ z apli stauerūt
et sc̃a Romana tenet ecclia Cū igit'
ap̃d q̃sdā fideles adhuc replat' des/
uotio q̃ tūc cōiter inter oēs fideles
replebat. q̃ fronte p̃r pastor idigna/
ri abſtraet' p̃sonis q̃libet die aut fre
quent' accedere ad sacrosanctā alta
ris cōionē. Deinde hec p̃pō appa/
ret loquēdo de eucharistia sub rōe
sacrificij. Nā celebratio hui' sacrifi
cij ex ope opato ē multe vtilitat' vt
patz et sup̃dicit'. Cōstat ar̃ q̃ sacer
dos nisi ex rōnabili ipedimēto non
d̃z omittēre q̃n q̃ndie aliqd̃ imitat
in thesauz̃ ecclie p̃ redēptōe mēbro

rū corpis ecclie q̃b' tales vtilitates
p̃nt suffragari Nec ē ignorādū q̃ cū
istō sacramētū p̃ se displicet diabolo
si diabol' iueniat aliquē sacerdo
tem repescere z intēdere ipedimētis
ne q̃ndie celebret. ille milleartifex
fraudis pcurabit sibi tot retrahēſ
tā vt randē forsitan totali desistat
ipe sacerdos p̃stinā pdēdo deuotio
nē. igit' p̃pō p̃a. Vñ i dubijs pon'
declinandū videt' ad celebratōem
enā si nō aliqd̃ eēt q̃ vt diabolo disp/
pliceret. Attē d̃z iuxta posse vnusq̃
q̃sq̃ sibi suscitare conatū ad deuos/
tionē z reuerentiā digne accedēdi cū
fiducia assistētie diuini auxilij q̃d sic
laborantib' nō denegat

Q̃ gratū sit deo altaris sacri
ficiū. p̃r colligi ex donis a lio/
n̄ generū.

Nec p̃pō manuducit' q̃dātū eē
plis. Nā si aliqd̃ mun' exhibeat in/
digētī q̃suis malo icuitu x̃pi quem
rep̃ntat. sit tale op' acceptū deo q̃
et' memoria letificat' p̃atorē iudex
oim i die nouissimo Si ar̃ deuotio
pauperi q̃ apli' rep̃ntat x̃pm datur
corpalis elemosyna tūc ē acceptior
deo. Q̃ si dem' alqd̃ aliq̃ sp̃ualia
munera. tūc fuit deo pot' accepta.
z sic deiceps ascēdēdo sp̃ q̃to exp̃ſi
oz̃ rep̃nta' occurrit i excellentiori mu
nere. tāto donū ip̃m reputat altior'
ē. minerie. Que igit' lingua poterit ex
plicare sup̃eminētā m̃ier' i eucha/
ristia sacrificij altar'. vbi oia sil' coa
ceruant'. q̃ mun' exhibitū p̃nt p̃cos/
nifare. dat' ei z offert corde p̃ fidē ip̃
si deo. cui honor z gl̃ia in seculoz̃ se
cula. sp̃ em̃ q̃d p̃ centiā z p̃pter q̃d
vnū q̃d q̃ z illud magis.

In summi reg' curia sacerdo
tale officium est summi lucri
bonestū sumū seruitiū

De pcessiōib' eccl'asti. fo. xxxiii

Hec pō satis educit corollarie ex sup'dictis, vñ vident' in curijs magnoz pnapū qsdā istāritūne aspiz rare ad officia qbus annexa s' hec duo. s' p'cipuus honor. z pinguis lucri stipēdia. ea p'p' min' p'ultos arbitroz nōnullos nolētes habere p'cedas sacerdotales. aut etiā alios p'laros q' tanq' sue dignitatis reputāt detrimētū. si coram populo mis' sas celebrarēt. **P** si sciret tales q're dignitatis est regale sacerdotiū in q' eis p'mittit celeste mysteriū. q' angel' q'damō sacerdotes p'feruntur quādamodū Augustin' scūs Bernard'. aliq' scā doctozes idipsum multipl' recōmēdāt. **S**z an q'libet die. an interrūpt' viab'. aut in q'ra deuotōe seipm detrat p'cipe q' p'ten dit celebrare. ranitro videre volēt' bus ad cōes doctoz' determinatio nes. q' tales questioēs scrupulosas satis elucidauerūt. **S**ane ea q' p'ez missa sunt p'habilt' recollegi ad pro p'ij desiderij instāmarōem submūt' rēs libēt' iudicio meli' discernētū corrigēda ad gloriā bñdicte trinitatis patris z filij z spūsscti. **A**mē

Explicite tractat' p'fundissimū theologi m'gri Hērici Borchū de effectib' salutiferis Eucharistie in q' declarāf specificēvari' ac multi plices salutares effect' dicti sacri soluūtur etiā q'multa singularia. **S**crupulosa dubia p'cernētia sacerdotem celebrātem

Tractat' m'gri Hērici Borchū de p'cessiōib' eccl'asticis ad laudē bñdicte trinitatis. b'tēz m'as rē sp' p'ginis ac totius curie celestis.

Alissi mo inspirate venit i memo riā opinio non paucor' p'cessio nes p'ces ac mis

sas p'cessionales nō satis commēdātū. **Q**ue ad collectōem quādam corā sup'positis alme vniuersitatis Coloniēsis matris mee in p'cessioz ne eiusdē matris faciēda puocauit quā redigi in scriptis nonnullis ex astātib' obniz' postularūt. verūm qz h'mōi p'cessiones successuz p'cerz nūr z euetū rez exteriōz z nāstori arū in q'b' locū sibi v'edicare vidēt q'dā p'oderose autoritates. v'puta illa Ep'li ad romanos. viij. **N**ā q'd orem' sicut opz nescim' s'z ip'e spūs postulat p' nobis. **E**t p'hs. v. ethico rū loquēs de talib' hoies inq'r hec orāt' z p'equūt. **O**pz at nō sic orat' re zc. **A**ssumpsi q' p' thēmate. **I**llud luce. xi. **D**oce nos orare. q'd q'dem thēma sicut tūc ita z in sequētib' ad ea dūtaxat applicare p'cedo. q'rū g'ra p'cessiones cū suis g'neris in cō suetudinē s'z deducte. **S**ed qz teste p'ho p' celi. veritas magis elucescit. **I**mmo fides feruioz ei adhibet si aduersarioz rōnes recitēt z eaz de fecer' ap'iant. hui' forme p'cessus ob seruabit' q' motiua aliter opinātū p'mittēt. deinde q'dā veritates sub iūgēt' p'missoz motiōz directie ne fidelitū deuotio in negocijs rāte p'le tatis ediscetur minus recte. **P**rima igitur consideratio pt accipi ex silitudie magni patris' familias dei i domo sua dispositissimā ad medicū peritissimū. qz enim alia p'ueniūt sanis corpibus. z alia egris. **A**lia s'm vnā etate vel p'plexi onē. z alia s'm aliā p'plexione v' era